

Belastingdienst

Belastingdienst, Postbus 58944, 1040 EE Amsterdam

Nederlandse Vereniging voor Relatie- en
Gezinstherapie
W.G. Plein 209
1054 SE Amsterdam

port betaald PostNL

Kantoor Amsterdam

Kingsfordweg 1
1043 GN AMSTERDAM
Postbus 58944
1040 EE AMSTERDAM
www.belastingdienst.nl

Telefoon
0800- 0543

Doorkiesnummer

Behandeld door

E-mailadres

Datum
12 december 2022

Betreft: Standpuntbepaling inzake uw verzoek namens de NVRG

Geachte heer ,

U heeft contact gezocht met het Ministerie van Financiën over de tekst in het Besluit¹ met betrekking tot relatietherapie. Na dit contact heeft u ons verzocht om te beoordelen of relatie- en gezinstherapie, zijnde systeemtherapie, die door de bij de branchevereniging Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (hierna: NVRG) aangesloten therapeuten worden verricht, is vrijgesteld van btw op grond van artikel 11, eerste lid, aanhef en onderdeel g, punt 1°, letter a Wet op de omzetbelasting 1968 (hierna Wet OB).

In deze brief behandelen wij uw verzoek en nemen wij een standpunt in. Vooruitlopend hierop kunnen wij u aangeven dat wij van mening zijn dat relatie- en gezinstherapie, zijnde systeemtherapie *onder voorwaarden* onder btw-vrijstelling *kan* vallen. Hieronder zullen wij uw verzoek behandelen, waarbij wij eerst ingaan op de feiten en omstandigheden die u heeft gecommuniceerd. Vervolgens treft u het wettelijk kader aan, onze overwegingen en het standpunt.

Feiten en omstandigheden

De NVRG is het kwaliteitsregister en de beroepsvereniging voor relatie- en gezinstherapeuten. Een andere benaming voor relatie- en gezinstherapeuten zijn systeemtherapeuten en systeem therapeutische werkers, dit is afgeleid van de vorm van psychotherapie die wordt ingezet, namelijk systeemtherapie.

De vereniging zet zich in voor een kwalitatief hoogwaardige en wetenschappelijk verantwoorde ontwikkeling en uitvoering van systeemtherapie (ofwel relatie- en gezinstherapie) en andere vormen van systemisch werken.

Naar aanleiding van uw verzoek hebben wij aanvullende informatie gevraagd. Uit de door u aangeleverde informatie maken wij het volgende op:

---

¹ Besluit van 29 maart 2016 – BLKB 2016/433M.

Systeemtherapie

Datum
12 december 2022

Relatie- en gezinstherapeuten, aangesloten bij de NVRG, voorzien in zorg die wezenlijk gelijk is aan andere vormen van psychotherapie. Binnen de psychotherapie bestaan vijf verschillende vormen van therapie: cognitieve gedragstherapie, psychoanalytische psychotherapie, cliëntgerichte psychotherapie, groepspsychotherapie, kinder- en jeugdpsychotherapie, integratieve psychotherapie én systeemtherapie. Systeemtherapie is een evidence based therapie en is één van vijf vormen van psychotherapie. Het is een erkende behandeling in de ggz en forensische zorg, jeugdzorg en Wmo. Het is geen complementaire zorg, maar betreft geestelijke gezondheidszorg. Op de website van de NVP (Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie) worden de verschillende vormen uitgelegd. De NVP vormt de koepel van acht specialistische psychotherapieverenigingen, waar de NVRG onderdeel van uitmaakt.

Psychotherapie is het op deskundige wijze doelbewust toepassen van klinische methodes en attitudes die gebaseerd zijn op algemeen aanvaarde psychologische principes met als doel mensen bij te staan in het veranderen van hun gedrag, cognities, emoties en/of persoonskenmerken in de richting die door de betrokkenen wenselijk wordt geacht.

Systeemtherapie verschilt niet wezenlijk van andere vormen van psychotherapie als het gaat om de behandeling van de mate van klachten van de cliënt. Psychotherapeutische behandelingen variëren van kortdurend tot langdurend en er is een grote variatie in aard, ernst en beloop van psychische problemen. Dit geldt dus ook voor relatietherapie.

Onder de behandelde psychische stoornissen vallen onder meer:

- verslaving en stoornissen door of in het gebruik van middelen, zoals alcoholverslaving en cannabismisbruik of – afhankelijkheid;
- disruptieve, impulsbeheersings- en andere gedragsstoornissen;
- autisme spectrumstoornissen;
- schizofreniespectrum en andere psychotische stoornissen;
- voedings- en eetstoornissen;
- angststoornissen, dwangstoornissen en posttraumatische stressstoornis;
- depressieve stoornissen en suicidaliteit;
- bipolaire stoornissen;
- uiteenlopende psychische stoornissen en gedragsproblemen.

Systeemtherapie kan echter ook worden toegepast in de volgende situaties:

- Huiselijk geweld
- Relatieproblemen
- Kosteneffectiviteit

Relatie- en gezinstherapie wordt vergoed via de zorgverzekeringswet als er sprake is van systeemproblematiek die de behandeling van de primaire stoornis bemoeilijkt en als de behandelaar, de systeemtherapeut, geregistreerd is in het openbare kwaliteitsregister van de NVRG.

Kwaliteitseisen van de NVRG-leden

Om lid te kunnen worden van de NVRG moet worden voldaan aan de vooropleidingseisen (de eisen zoals door de NVRG gesteld) én moet een door de NVRG erkende opleiding tot systeemtherapeut of systeemtherapeutische werker gevolgd zijn. Én moet je als lid minimaal twee dagdelen per week systeem therapieën verrichten. Ook is het mogelijk om tijdens de opleiding al lid te worden van de NVRG, lid in opleiding (LIO ST).

Een aantal leden van de NVRG zijn BIG-geregistreerd. Het merendeel van de aangesloten therapeuten is echter niet BIG-geregistreerd. De NVRG heeft van een aantal vooropleidingen bepaald dat deze voldoende zijn om aan de post-master opleiding systeemtherapie te kunnen beginnen.

De toegelaten bacheloropleidingen worden gegeven aan een HBO- of WO-instelling en deze zijn altijd NVAO geaccrediteerd (240 ECTS) en door CPION geaccrediteerd op het gebied van PSBK². De toegelaten bachelor opleidingen zijn o.a. Creatieve therapie, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Pedagogiek, Psychologie, Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) en Verpleegkunde. Geschikte universitaire masteropleidingen zijn onder andere: Psychologie (richting klinische / gezondheidspsychologie), Orthopedagogiek, Pedagogiek, Geneeskunde, Bewegingswetenschappen, Gezondheidspsychologie, Mental Health Universiteit Maastricht en Master Zorgmanagement Erasmus Rotterdam.

De systeemtherapeuten aangesloten bij de NVRG hebben zowel een bachelor-en masteropleiding met een therapeutische oriëntatie als de opleiding tot systeemtherapeut met goed resultaat afgerond. De bachelor- en masteropleiding met therapeutische oriëntatie is een door de NVRG gesteld vereiste om in te kunnen stromen in de post-masteropleiding. Volgens de NVRG is vereist dat de achtergrond van de vooropleiding is gelegen in de gezondheidszorg met een therapeutische oriëntatie en voldoende Psychopathologie en Ontwikkelingspsychologie (op meer dan bachelor niveau/Hbo-niveau). Voor de gehele post-master opleiding tot systeemtherapeut wordt ruim 86 ECTS toegekend. Dit is exclusief de bachelor en de master-opleiding.

Voor de bij de NVRG aangesloten systeemtherapeutisch werkers geldt in principe hetzelfde als bij de systeemtherapeuten, alleen hebben de systeemtherapeutische werkers allemaal een bachelor opleiding die volgens de NVRG voldoende is als vooropleiding in plaats van een bachelor én een masteropleiding als vooropleiding. Zij hebben de opleiding tot systeemtherapeutisch werker met goed resultaat afgerond. De gehele opleiding voor systeemtherapeutisch werker (exclusief de bacheloropleiding) bedraagt circa 56 ECTS.

Alle leden van de NVRG beschikken over PSBK. Bij een nieuw lidmaatschap vraagt de NVRG daarnaast om een extra verdieping op de PSBK op het gebied van Psychopathologie en Ontwikkelingspsychologie.

Beoordeling van uw verzoek

Medische vrijstelling

Op grond van de tekst van artikel 11, eerste lid, aanhef en onderdeel g, punt 1°, letter a Wet OB is de vrijstelling van toepassing als aan de volgende, cumulatieve voorwaarden is voldaan:

- de diensten betreffen de gezondheidskundige verzorging van de mens; en
- de diensten worden verricht door beoefenaren van een beroep die een op dit beroep gerichte opleiding hebben voltooid waarvoor regels zijn gesteld bij of krachtens de Wet BIG; en

---

² Psychosociale basiskennis.

- de verrichte diensten:
  - o behoren tot het deskundigheidsgebied van de betrokken beroepsbeoefenaar; en
  - o vormen een onderdeel van de BIG-opleiding.

De gezondheidskundige verzorging van de mens door medische beroepsbeoefenaren die niet onder de Wet BIG vallen en door Wet BIG-beroepsbeoefenaren die buiten hun deskundigheidsgebied handelen, valt op basis van het besluit van 29 maart 2016 – BLKB 2016/433M (hierna: Besluit) onder de volgende (cumulatieve) voorwaarden onder de vrijstelling:

- de dienst door de desbetreffende medische beroepsbeoefenaar betreft gezondheidskundige verzorging van de mens; en
- de desbetreffende medische beroepsbeoefenaar verricht een gezondheidskundige dienst die van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau is als een gezondheidskundige dienst van een Wet BIG-beroepsbeoefenaar; en
- de dienst wordt verricht aan de individuele patiënt.

Uit het arrest Solleveld³ blijkt dat niet-Wet-BIG-geregistreerden voor de vrijgestelde verlening van gezondheidskundige verzorging over beroepskwalificaties moeten beschikken die waarborgen dat die verzorging een kwaliteitsniveau heeft dat gelijkwaardig is aan dat van de gezondheidskundige verzorging door personen die op grond van de nationale regeling in aanmerking komen voor de vrijstelling. Een gelijkwaardig kwaliteitsniveau blijkt uit de relevantie en het niveau van de genoten (voor)opleidingen.

De medische beroepsbeoefenaar die niet is opgenomen in het BIG-register zal voor de toepassing van de vrijstelling moeten aantonen dat hij of zij over beroepskwalificaties beschikt die waarborgen dat die diensten een kwaliteitsniveau hebben dat ten minste gelijkwaardig is aan het kwaliteitsniveau van een Wet BIG-beroepsbeoefenaar. Er is sprake van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau als de medische-beroepsbeoefenaar minimaal beschikt over:

- een afgeronde op zijn beroepsuitoefening gerichte gezondheidskundige HBO-Bachelor opleiding (240 ECTS), of
- een afgeronde gezondheidskundige beroepsopleiding gecombineerd met een andere op zijn beroepsopleiding gerichte aanvullende gezondheidskundige opleiding, welke combinatie eenzelfde kwaliteitsniveau heeft als de opleiding onder punt 1, of
- een afgeronde gezondheidskundige beroepsopleiding gecombineerd met relevante kennis en ervaring op het gebied van zijn beroepsuitoefening, welke combinatie eenzelfde kwaliteitsniveau heeft als de opleiding onder punt 1.

In alle gevallen dient de medische beroepsbeoefenaar ook te beschikken over medische basiskennis (MBK) of psychosociale basiskennis (PSBK).⁴

---

³ HvJ 27-04-2006 Solleveld C-443/04

⁴ MBK/PSBK kan onderdeel uitmaken van een beroepsgerichte HBO-opleiding, of, als dat niet het geval is, als aanvullende opleiding MBK (25 ECTS) of een aanvullende PSBK (25 ECTS).

Het vorenstaande kan bijvoorbeeld worden aangetoond door:

- een diploma van een door de overheid erkende (NVAO geaccrediteerde) beroepsgerichte HBO-bachelor opleiding; of
- een diploma van een beroepsgerichte opleiding op HBO-Bachelor niveau overeenkomstig NVAO-accreditatie-eisen dat positief is beoordeeld door CPION of SNRO of een vergelijkbare instelling; of
- een EVC-certificaat (Erkenning van Verworven Competenties) of een daarmee vergelijkbare erkenning waaruit blijkt dat de medische beroepsbeoefenaar beschikt over op de beroepsuitoefening gerichte kennis en ervaring overeenkomend met (minimaal) een HBO-Bachelor opleiding; of
- een registratie bij een door de zorgverzekeraar erkende beroepsvereniging en/of overkoepelende organisatie waaruit blijkt dat de betrokken medische beroepsbeoefenaar beschikt over zowel medische of psychosociale basiskennis als specifieke beroepsgerichte kennis overeenkomend met (minimaal) een HBO-Bachelor opleiding; of
- op andere wijze, mits de beoordeling van het kwaliteitsniveau van de gevolgde opleiding en/of kennis en ervaring heeft plaatsgevonden door een daartoe erkend, onafhankelijke accreditatie-instituut.

Als de zorgverlener in het buitenland een opleiding heeft genoten is een verklaring noodzakelijk van een daartoe erkende Nederlandse instelling (bijvoorbeeld CIBG11 of EP-NUFFIC12) of een daarmee vergelijkbare instelling waaruit blijkt dat de buitenlandse opleiding gelijkwaardig is aan een relevante Nederlandse HBO of WO-opleiding als hiervoor bedoeld. Ook dient de zorgverlener aan te tonen dat hij beschikt over voldoende MBK of PSBK als hiervóór bedoeld.

De reikwijdte van de vrijstellingsbepaling is beperkt tot diensten die bestaan in de gezondheidskundige verzorging van de mens. Van gezondheidskundige verzorging van de mens is sprake als het voornaamste doel van de (para)medische handeling is de bescherming, met inbegrip van instandhouding of herstel, van de gezondheid van de mens. Dat betekent dat in het algemeen voor de vrijstelling in aanmerking komen therapeutische handelingen die ten doel hebben een diagnose te stellen, te behandelen en, voor zoveel mogelijk, te genezen van ziekten.

Beoordeling

Wij hebben uw verzoek om toepassing van de medische vrijstelling in de zin van artikel 11, eerste lid, aanhef en onderdeel g, punt 1°, letter a Wet OB door alle bij de NVRG aangesloten systeemtherapeuten beoordeeld. Wij zijn van mening dat de prestaties van de bij de NVRG aangesloten systeemtherapeuten *onder voorwaarden kunnen* kwalificeren als gezondheidskundige verzorging van de mens en de vrijstelling onder voorwaarden kan worden toegepast. De vrijstelling is dus niet in iedere situatie van toepassing. Hieronder lichten wij dit nader toe.

Uit de door u aangeleverde informatie blijkt dat de bij de NVRG aangesloten therapeuten zich in beginsel bezig houden met onder meer het diagnosticeren, behandelen en genezing van stoornissen/ziekten door middel systeemtherapie.

In het Besluit zijn werkzaamheden van een psycholoog op het gebied van relatietherapie uitgesloten van de medische vrijstelling. Wij zijn van mening dat systeemtherapie (en dus ook wel relatietherapie genoemd in het spraakgebruik) gezondheidskundige verzorging van de mens kan betreffen. Echter, niet in alle gevallen kan systeemtherapie onder de vrijstelling vallen. Zo kan het zijn dat behandelingen *geen* gezondheidskundige verzorging van de mens betreffen. Dit

betekent dat per behandeling zal moeten worden beoordeeld of de behandeling een therapeutisch doel heeft. En het is aan de systeemtherapeut om dit te beoordelen en vast te leggen in diens administratie.

Datum
12 december 2022

Systeemtherapie is onderdeel van één van vijf behandelmethoden in de psychotherapie. Dit is waar de NVRG zich specifiek op richt. Het doel van systeemtherapie is om psychische klachten te verminderen of beter hanteerbaar te maken en het wordt ingezet door psychologen en soortgelijk opgeleide medici. Kenmerkend voor systeemtherapie is dat partners of gezinsleden worden betrokken bij de behandeling. Hierbij gaat het echter om prestaties die persoonlijk en rechtstreeks worden verricht aan de individuele patiënt of aan meerdere patiënten binnen het gezin, die in één sessie worden behandeld. Dat er ook anderen dan de patiënten bij de therapie worden betrokken betekent naar onze mening niet dat het geen gezondheidskundige verzorging van de individuele patiënt betreft. De andere deelnemers zijn betrokken om de ervoor de zorgen dat de individuele patiënt juist goed behandeld wordt. Het betreft dus geen groepssessie.

Daarnaast kan het ook zo zijn dat de medische vrijstelling niet van toepassing is, omdat niet wordt voldaan aan de kwaliteitseisen zoals opgenomen in het Besluit. Een aantal leden van de NVRG zijn BIG-geregistreerd en voldoen daardoor aan de gestelde kwaliteitseisen. Het merendeel van de leden van de NVRG is geen Wet BIG-beroepsbeoefenaar, derhalve moet per therapeut worden beoordeeld of zij voldoen aan de vereisten in paragraaf 4.1 van het Besluit.

De post-master opleiding systeemtherapie is gericht op de gezondheidskundige verzorging van de mens. Deze post-master opleiding systeemtherapie is een 'gezondheidskundig opleiding' zoals in het Besluit staat genoemd. Van deze post-master staat vast dat de post-master opleiding systeemtherapie op zichzelf niet gelijk is aan een "op zijn beroepsuitoefening gerichte gezondheidskundige HBO-Bachelor opleiding van 240 ECTS, omdat de post-master opleiding systeemtherapie minder studiepunten betreft.

Uit de door NVRG aangeleverde informatie blijkt echter dat een aantal vooropleidingen gezondheidskundig is, waardoor wel aan voorwaarde 2 of 3 van het Besluit kan worden voldaan. Voor de categorie vooropleidingen die volgens ons niet lijken te kwalificeren als gezondheidskundige opleiding⁵, zou categorie 3 van het Besluit een uitkomst kunnen bieden. De post-master opleiding systeemtherapie kan dan gecombineerd met relevante kennis en ervaring op het gebied van hun beroepsuitoefening voldoen aan in categorie 3 genoemde voorwaarden.

Verder blijkt dat dat alle leden van de NVRG beschikken over PSBK.

Gelet op bovenstaande volgt dat mogelijk niet alle leden van de NVRG aanspraak kunnen maken op de vrijstelling op basis van categorie 1, 2 of 3 van het Besluit. Ik ben dan ook van mening dat de toelatingseisen van de NVRG op zichzelf niet dusdanig zijn dat ieder lid onder de vrijstelling zal vallen. Er zal derhalve per lid moeten worden beoordeeld of zij voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen.

---

⁵ Bijvoorbeeld de volgende opleidingen: PH, SPV, Vaktherapie, Jeugdzorgwerker, maatschappelijk werker.

Datum
12 december 2022

Conclusie

Gelet op bovenstaande zijn wij van mening dat de prestaties van een deel van de bij de NVRG aangesloten systeemtherapeuten *onder voorwaarden* onder de medische vrijstelling kunnen vallen, mits zij kwalificeren als gezondheidskundige verzorging van de mens, én de therapeut voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Ook moet uiteraard worden voldaan aan de overige vereisten voor het toepassen van de vrijstelling. De therapeuten moeten steeds kunnen aantonen dat aan alle voorwaarden wordt voldaan.

Hoogachtend,

Belastingdienst/Kantoor Amsterdam
namens de inspecteur,

mr.

mr.